

Відгук

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання і спорту,
професора Когут Ірини Олександрівни
на дисертаційну роботу Янчук Карини Олегівни
на тему «Індивідуальна підготовка до Дефлімпійських ігор
елітної спортсменки в карате», що подана на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Ступінь актуальності обраної теми. Міжнародні стандарти в галузі прав людини ґрунтуються на ідеї участі кожної особи в суспільному житті на засадах рівності й без дискримінації. Процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, незалежно від їх особливостей, визнаний всією світовою спільнотою як найбільш гуманний і найбільш прогресивний.

Активне залучення осіб з інвалідністю до занять адаптивною фізичною культурою сприяло розвитку багатьох видів адаптивного спорту, зокрема карате. Карате – це один з видів спорту, який розширює можливості осіб з інвалідністю та сприяє їх соціальній інтеграції, забезпечуючи гуманістичний вектор розвитку суспільства. В Україні з 2012 р. розпочалося активне залучення осіб з інвалідністю до занять карате, метою якого є фізичний розвиток, психологічна підтримка та соціальна адаптація українських спортсменів, які успішно представляють Україну на міжнародних змаганнях з карате.

Навчально-тренувальний процес в карате має свою складну і розгалужену систему методів і засобів та залежить від багатьох факторів, таких як програма змагань, мета та завдання тренування, рівень кваліфікації спортсмена, спортивна класифікація (нозологічна група) та ін. Побудова тренування (принципи, методи, засоби) та спортивні навантаження різняться в залежності від програми змагань в карате. Зокрема в ката методика підготовки спортсменів з інвалідністю розробляється, ґрунтуючись на знаннях спеціалістів з реабілітації, лікарів та тренерів з карате. Відповідно до діагнозу та специфіки захворювання спортсменів засоби та методи

підготовки постійно доповнюються та змінюються.

Незважаючи на це, спеціалісти з адаптивного спорту засвідчують, що на сьогодні існує проблема підготовки спортсменів з інвалідністю в карате, яка ґрунтується на відсутності належного програмного забезпечення навчально-тренувального процесу. Усе вищезазначене визначає актуальність напряму наукового дослідження Янчук Карини Олегівни за темою «Індивідуальна підготовка до Дефлімпійських ігор елітної спортсменки в карате».

Дисертаційну роботу виконано згідно з науковими напрямами кафедри олімпійського та професійного спорту «Удосконалення тренувального процесу спортсменів з обмеженими можливостями в різних видах спорту» (номер 0116U008944) на 2016-2020 рр., а також кафедри атлетизму та силових видів спорту: «Шляхи удосконалення тренувального процесу у силових видах спорту та одноборствах» (номер 0121U109184) на 2021 та 2023 рр.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором чітко сформульовано: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають тематиці наукового дослідження. Усі наукові положення та висновки, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними, відповідають меті та завданням роботи.

Достовірність отриманих результатів ґрунтується на достатній тривалості дослідження (два дефлімпійських цикла), належним опрацюванням джерельної бази (286 інформаційних джерел, з яких – 139 іноземні) для вивченням об'єкту дослідження. В роботі коректно використано методи наукового дослідження.

Дисертаційна робота має логічну структуру, що відповідає вимогам, та складається з анотації (українською та англійською мовами), списку публікацій здобувача за темою дисертації, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, представлено методологію дослідження, рівень наукової новизни і практична значимість роботи, відображено особистий внесок автора, наведено дані про апробацію роботи та впровадження отриманих результатів у практику.

У **першому** розділі «Стан проблеми підготовки каратисток з вадами слуху за даними літературних джерел» представлено узагальнення наукової інформації щодо специфіки карате як виду спорту; особливостей розвитку дефлімпійського спорту та місця карате у ньому; морфо-функціональних особливостей спортсменів з вадами слуху; специфіки спортивного тренування висококваліфікованих спортсменів з вадами слуху.

У **другому** розділі детально розкрито методи та організацію дослідження.

У **третьому** розділі «Дослідження морфофункціональних особливостей елітної спортсменки з вадами слуху та їх вплив на результативність змагальної діяльності в карате» представлено фактори, що впливають на тренувальний процес каратистів з вадами слуху; аналіз антропометричних даних дефлімпійської чемпіонки в карате; порівняльний аналіз психофізіологічних показників дефлімпійської чемпіонки і провідних каратистів; взаємозв'язок між швидкістю нанесення ударів і часом настання втоми в елітної спортсменки з вадами слуху; аналіз ударних дій каратисток з вадами слуху під час Дефлімпійських ігор 2013 р.

У **четвертому** розділі «Обґрунтування програми підготовки до Дефлімпійських ігор елітної спортсменки з порушенням слуху» відображено чинники, що лягли в основу індивідуальної підготовки елітної спортсменки до Дефлімпійських ігор 2017 року; динаміку навантажень у макроциклах чотирирічного циклу; застосування змагальних вправ на фоні втоми; результати впливу розробленої програми на показники загальної фізичної підготовленості елітної спортсменки в карате; результати впливу розробленої

програми на показники спеціальної фізичної підготовленості елітної спортсменки в карате під час виконання КСАТ; вплив розробленої програми на фізіологічні показники елітної спортсменки в карате; аналіз зміни психофізіологічних показників протягом чотирирічного циклу; порівняльний аналіз результатів на Дефлімпійських іграх 2013 та 2017 років елітної спортсменки в карате.

У п'ятому розділі представлено аналіз та узагальнення результатів дослідження. На підставі цього сформульовано наукові положення, що є новими даними, доповнюють та підтверджують існуючі відомості.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше розроблено програму чотирирічної підготовки в карате до Дефлімпійських ігор на основі індивідуальних антропометричних, фізіологічних та психофізіологічних показників; визначений вплив втрати слуху та супутніх особливостей на тренувальний процес у карате; обґрунтовано програму підготовки в кожному макроциклі чотирирічного циклу, з використанням як двоциклових варіантів побудови макроциклів так і здвоєних циклів; визначені зміни фізіологічних та психофізіологічних показників елітної спортсменки під впливом тренувальної методики протягом чотирирічного циклу підготовки; обґрунтовано використання змагальних вправ високої інтенсивності на фоні втоми; встановлено кореляційний зв'язок між швидкістю нанесення ударів та часу до виснаження в елітної спортсменки з вадами слуху; визначена оптимальна кількість годин роботи в кожному році чотирирічного циклу для елітної спортсменки в карате; встановлено на основі індивідуальних антропометричних та психофізіологічних показників найбільш ефективні удари елітної каратистки з вадами слуху, що лягли в основу її технічної підготовки.

У роботі підтверджено дані щодо швидкості нанесення ударів під час виконання КСАТ тесту: кізамі зукі – $5,9 \pm 0,27$ м/с, маваші гері – $9,27 \pm 0,24$ м/с, гуако зукі – $7,41 \pm 0,34$ м/с, кізамі маваші гері – $6,3 \pm 0,3$ м/с; впливу використання спеціальних вправ на фоні втоми на психофізіологічні

показники спортсменів; особливостей психофізіологічних показників представників різних видів спорту; побудови чотирирічних циклів для спортсменок, що виступають не на перших Дефлімпійських іграх; спеціальної підготовки спортсменів у карате на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

У дисертації доповнено та розширено дані щодо підготовки спортсменок з порушенням слуху в адаптивному спорті; розвитку швидкісних здібностей висококваліфікованих спортсменів з порушенням слуху; особливостей реакції серцево-судинної системи на фізичні навантаження в осіб з порушенням слуху; структури та змісту комплексної підготовки висококваліфікованих спортсменів із порушенням слуху на основі індивідуальних особливостей; використання KSAT тесту в тренувальній практиці каратистів під час підготовки до змагань; впливу глухоти на показники фізичної підготовленості елітних спортсменів; високого вкладу психофізіологічних показників у змагальну результативність спортсменів; ефективності застосування індивідуального підходу при підготовці спортсменів високої кваліфікації; впливу слухової сенсорної системи на тренувальну та змагальну діяльність спортсменів високої кваліфікації.

Повнота викладу наукових результатів в опублікованих працях.

Результати роботи повною мірою відображено в наукових публікаціях. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 8 наукових праць (одна одноосібно), з яких 4 у наукових фахових виданнях України, 2 – у періодичних наукових виданнях держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку Європейського Союзу, 2 – у матеріалах конференцій.

У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності, робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації.

Дисертаційне дослідження виконано на належному науковому рівні,

проте окремі положення мають дискусійний характер та потребують корекції чи уточнень. У контексті викладеного вище доцільно зробити такі зауваження та пропозиції:

1. У вступі в підрозділі зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами не зазначена роль автора у виконанні зазначених тем згідно з науковими напрямами кафедри олімпійського та професійного спорту протягом 2016–2020 рр. та кафедри атлетизму та силових видів спорту протягом 2021–2023 рр.

2. Зміст підрозділів (1.1–1.4) розділу 1 «Стан проблеми підготовки каратисток з вадами слуху за даними літературних джерел» переважно присвячений спортсменам з вадами слуху, а не каратистам.

3. Практичне значення результатів дослідження представлено не переконливо, враховуючи отримані результати та акти впровадження, що представлені в Додатках.

4. У розділі 2 «Методи та організація дослідження» не зрозуміло, чому психофізіологічні методи виокремлено з переліку медико-біологічних методів.

5. Опис результатів анкетування у підрозділі 3.1. «Фактори, що впливають на тренувальний процес каратистів з вадами слуху» представлений лише у вигляді констатації фактів. Відсутній належний аналіз отриманих даних. Не варто дублювати в тексті інформацію, що представлена на рисунках, краще проаналізувати отримані результати (рис. 3.2–3.3 (с. 81); рис. 3.4 (с. 82); рис. 3.5–3.6 (с. 83); рис. 3.7–3.8 (с. 84) та інші). За матеріалами підрозділу 3.1. залишилось незрозумілим, які фактори впливають на тренувальний процес каратистів.

6. Окремі рисунки в дисертаційній роботі оформлені не за вимогами (рис. 3.2–3.3 (с. 81); рис. 3.4 (с. 82); рис. 3.5–3.6 (с. 83); рис. 3.7–3.8 (с. 84) та інші).

7. Існують орфографічні, синтаксичні, пунктуаційні огріхи.

Зазначенні дискусійні питання та зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки, наукової та практичної значущості результатів дисертаційного дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота Янчук Карини Олегівни за темою «Індивідуальна підготовка до Дефлімпійських ігор елітної спортсменки в карате», є спеціально підготовленою кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, яку виконано здобувачем особисто, відповідає спеціальності 017 – Фізична культура і спорт та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 979 від 21.10.2020 та № 608 від 09.06.2021), а її автор Янчук Карина Олегівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор, директор Науково-дослідного інституту,
професор кафедри професійного,
неолімпійського та адаптивного спорту
Національного університету
фізичного виховання і спорту України

І. О. Когут

Підпис Когут І. О. засвідчую
Начальник відділу кадрів

А. О. Степаненко